

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 27

Заснований в 1996 році

Рівне – 2003

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 27. — Рівне: РДГУ, 2003. — 144 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії педагогіки, психології, дидактики, історії педагогіки, методики навчання, виховання, розвитку, трудової та графічної підготовки і профорієнтації дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний університет „Рівненський економіко-гуманітарний інститут” ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаника);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мітюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – кандидат психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут удосконалення вчителів);

Пальчевський Степан Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №3 від 31.10.2003 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 07 — 8.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2003

діяльність, а 47% – заняття. 33% дітей любить займатися художньою діяльністю вдома. Щодо мотивації вибору дітьми форми організації художньої діяльності, то слід відмітити, що переважно діти не можуть дати відповідь, чому вони обрали ту чи іншу діяльність. Окремі діти вибір занять музичною діяльністю мотивують тим, що “подобається виступати на сцені”, “я ходжу на танцювальний, дуже люблю танцювати”, “коли я співаю, мене хвалять дорослі, що я гарно співаю”, “мені подобається слухати музику, яку слухають батьки вдома”. Музичні заняття подобаються: “бо дуже подобається музичний керівник”, “люблю сам грати на музичних інструментах”, “ми співаємо веселі пісні” і т.п. Вибір занять з малювання діти мотивують тим, що “я дуже гарно малюю принцес”, “люблю малювати, бо швидко малюється”, “дуже люблю свої олівці і фарби” і т.п. Перевагу інших форм художньої діяльності багато дітей мотивують тим, що “на занятті бувають важкі завдання”, тому дітям краще займатися цією діяльністю в час вільний від занять, або вдома.

Одержані дані дають нам можливість глибше проаналізувати окремі сторони навчально-виховного процесу, який стосується організації художньої діяльності і методів, що використовує вихователь на заняттях для стимуляції інтересу. З метою конкретизації одержаних даних ми використовували і інші методи дослідження, результати яких будуть висвітлені в наступних публікаціях.

Вивчивши особливості інтересу до різних видів художньої діяльності у дітей старшого дошкільного віку, ми зможемо визначити шляхи формування цього інтересу за принципом інтеграції, взявши за основу ту художню діяльність, якій надають перевагу діти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананьев Б.Г. Познавательные потребности и интересы. // Ученые записки ЛГУ. Психология. Выпуск 6. – Л., 1959. – С.41 – 60.
2. Виготский Л.С. Психология искусства. – М.: Просвещение, 1965. – 376 с.
3. Гончаренко С.І. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.
4. Гордон Л.А. Психология и педагогика интереса. – К.: Радянська школа, 1940. – 124 с..
5. Дем'янчук О.Н. Эстетичний інтерес як педагогічна проблема. // Психологія і педагогіка. – 1995. – №3. – С.12 – 16.
6. Комарова Т.С., Антонова А.В., Зацепина М.Б., Программа эстетического воспитания. Красота. Радость, Творчество. Педагогическое общество России. – М.: 2002. – 127с.
7. Комарова Т.С., Зацепина М.Б. Художественная культура. Интегрированные занятия с детьми 5-7 лет. – М., 2001.
8. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук. метод. посіб. /Наук. ред. О.Л. Кононко. – К: Ред. журн. “Дошкільне виховання”, 2003. – 243 с.
9. Люблінська Г.О. Дитяча психологія. – К.: Вища школа, 1974. – 355 с.
10. Неменский В.А. Мудрость красоты. О проблемах эстетического воспитания. – М.: 2002
11. Рыбалко Е.Ф. К вопросу об особенностях интересов и потребностей у детей в дошкольном возрасте. Психология. – Л., 1959. – 265 с.
12. Янцур Л.А. Психолого-педагогічна характеристика інтересу до зображувальної діяльності // Оновлення змісту, методів та організаційних форм художньо-естетичного виховання учнівської та студентської молоді. Збірник наукових праць Наукові записки Рівненського педінституту. Випуск 3. – Рівне, РДПІ, 1998. – С. 20-27.
13. Янцур Л.А. Особливості інтересу до зображувальної діяльності у старших дошкільників // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського педінституту. Випуск 6. – Рівне, РДПІ, 1999. – С. 75-79.

Одержано редакцією 12.09.2003.

УДК: 371.017

Н.Ф.Самсонюк

Проблема дитинства в курсі психолого-педагогічних дисциплін

Світ дитинства – невід’ємна частка життя будь-якого народу. Кожному поколінню людей, незалежно від національного, історичного, соціального походження притаманне дитинство, світ дітей і дорослих. Кожний дорослий несе в собі спадщину свого дитинства і не може, навіть за бажанням, звільнитися від нього. В той же час, діти не можуть існувати без дорослих, їх думки, почуття є похідними від життєіснування дорослих. Інтерес до дитинства завжди існував, однак чіткого, однорідного пояснення цьому феномену немає. Проблема дитинства є інтегрованим явищем. Пізнання ж його невід’ємне від історії суспільства, соціальної та культурної самосвідомості. Тому воно є предметом дослідження таких наук як філософія, історія, соціологія, культурологія, етнографія, психологія, педагогіка. Наша стаття присвячена висвітленню стану розробки означеної проблеми в різних науках та виявленню тенденції її сучасного аналізу. У ній зроблена спроба методологічного обґрунтування курсу “Етнографія дитинства” для майбутніх вихователів дошкільних закладів.

Аналіз досліджень показав, що філософи і соціологи (Гегель, В.Плеханов, І.Кон) дитинство

розглядають як конкретно-історичне утворення, як похідну суспільно-історичного розвитку [1]. В дитині вони пізнають „історичну фігуру”. І наукова проблема для них полягає у тому, як розуміти цей офіційно визнаний статус дитинства і дитини.

Дитинство уявляється їм як суто прикладне явище, що тісно зв'язане з обслуговуванням негайних інтересів світу дорослих, як творчий початок історії. І, отже, розвиток дитини в їх трактуванні залежить від суспільно-історичних умов її життя і становить особливу форму культурної творчості.

Дане розуміння дитинства з'явилося протягом останнього сторіччя завдяки виникненню таких дослідницьких галузей, як-то: культурно-історична психологія дитячого розвитку (Л.Виготський, Д.Ельконін) [7], етнографія дитинства (М.Мід), історія дитинства (Ф.Арієс), екологія дитинства (У.Бронфенбреннер) [2;8].

Одним із перших до розкриття таємниць виникнення в історії людства феномена дитинства прийшов Д.Ельконін. В праці „Психологія гри” він накреслив схему аналізу передісторії та історії дитинства. Суть цієї схеми така: на початку розвитку історії людства діти на рівних правах включалися в колективи дорослих, брали участь у спільній виробничій праці, однак, поступове ускладнення змісту і форм трудової діяльності (і перш за все знаряддя праці) зробило неможливою повноцінну участь в її здійсненні. Природний віковий і статевий розподіл праці був замінений суспільним, у якого складний і розгалужений характер. Саме ця історична метаморфоза й привела до відокремлення світу дитинства від світу дорослих. Дитинство стало особливим періодом життя, спеціально відведеним для загальної орієнтації у складному світі людської діяльності, своєрідному, специфічно людському способі життя.

В дзеркалі етнографії дитинство відбивається як найстарший, традиційний, іманентний об'єкт дослідження. Цілісний опис образу будь-якого етносу неможливий без врахування його сімейно-побутової культури, становища дітей, способів їх виховання. Інформація такого змісту містилась у звітах мандрівників XVIII ст. В XIX ст. вона стала предметом спеціального вивчення етнографів і фольклористів. На початку XX ст. з'явилися праці порівняльного характеру (Г.Спенсер, Е.Тейлор, Ш.Летурно та ін.) [8].

У вітчизняній етнографії початку XX ст., за свідченням Г.Комарової, І.Кона [1;2] та ін., світу дитинства не відводилося належне місце, хоча в історії сім'ї і побуту, у фольклористиці його досить добре описували. Наприклад, деталізувалися умови прийняття пологів, способи сповивання дитини, дитячі іграшки та ігри, але місце дітей в сім'ї, суспільстві, їх взаємини з дорослими зазвичай не були об'єктом спеціального аналізу.

Сьогодні відомо, що дитинство – це самоцінний час життя людини, представляє собою фізіологічне, психологічне, педагогічне й складне соціокультурне явище, яке має історичне походження і культуру. Тому сучасні етнографічні дослідження дитинства зв'язані з психологією, історією, соціологією, культурологією, педагогікою. Як наука про походження і розвиток явища дитинства в історії та культурі різних етносів, етнографія дитинства широко користується даними вивчення психологією етнічних варіацій фізичного розвитку дітей, їх понятійного мислення, сприймання і пам'яті, мови, самосвідомості, ціннісних орієнтацій та ін.

Сучасна психологічна концепція дитинства заснована на визнанні його провідної ролі у психічному розвитку і становлення особистості. Психолог Д.Фельдштейн сутність дитинства вбачає в особливому стані соціального розвитку людини, в процесі постійних фізичних і психічних перетворень у результаті взаємодії з дорослими та однолітками.

В.Кудрявцев, визнаючи соціально-історичну природу дитинства, розглядає його як особливу форму культурної творчості, як механізм історичного розвитку культури [3].

Історично склалося так, що на першочерговому етапі утворення людського суспільства діти були як би розчинені в спільноті дорослих, виконуючи посильну частку спільних трудових обов'язків. А дитячий розвиток ототожнювався з поступовим дорослішанням. І.Кон вважає, що процес в розвитку дитини асоціювався з переходом від соціально, психологічно і фізично незрілого стану до зрілого [1;2]. Це ж, з огляду сучасності, свідчить про заперечення самого поняття дитинства. В таких умовах діти прирівнювалися до речей, або до чогось середнього між людиною і річчю. Отже, в архаїчних культурах світ дитинства і його особливості залишалися “невидимими” для дорослих. Ось чому і виникло питання про те, на якому етапі розвитку суспільства з'явилося виховання як суспільне явище. Що зумовило його появу? На це питання намагалися відповісти історики педагогіки (К.Шмідт, П.Монро та ін), філософи (Г.Спенсер), етнографи (Ш.Летурно), засновник наукового комунізму Ф.Енгельс, який вважав, що виховання – це надбання історичного розвитку людського суспільства і засіб побудови матеріальної і духовної культури [2].

Соціологія допомагає етнографії дитинства зрозуміти, чим відрізняються діти даного народу від дітей, що вирости в іншому соціокультурному середовищі, як саме діти завойовують культуру свого народу, хто і як визначає мету, методи і засоби виховання, хто контролює його результати, в чому полягає зв'язок між певним стилем виховання дитини і соціальним характером дорослої людини, як здійснюється соціалізація дітей в аспекті міжпоколінної трансмісії культури, з врахуванням історії суспільства і еволюції його виховних інститутів.

Явище дитинства вивчається і педагогікою. Цей період життя людини педагоги розглядають як час стрімкого фізичного і психічного розвитку дитини, початкового формування якостей і властивостей, що роблять її людиною. Педагогіка виділяє дошкільний період дитинства, який відрізняється від інших тим, що забезпечує загальний розвиток і є природною основою формування особистості і відбувається під впливом

біологічного та соціального факторів і, перш за все, виховання. Вчені вважають, що це досить спрощене наукове розуміння дитинства, а наша педагогіка “бездітна”. А наука, яка не пізнала дитинство не зможе розвиватися, суспільство ж не пізнає себе [5].

На сьогоднішній день і наукових знань про людське дитинство ще недостатньо, і у різних народів немає єдиної думки про суть цього поняття. Так, французи вважають, що дитинство пов’язане не з біологічним станом незрілості, а з певним соціальним станом і сукупністю доступних дітям форм та видів діяльності.

Серед американців панує думка про те, що уявлення про дитинство залежить від ставлення батьків до дітей, що ті психологічні зміни, які відбуваються в особистості, є наслідком взаємодії змінюючих одне одного поколінь батьків і дітей.

Японці проповідують культ дитини дошкільного віку, але не визнають самоцінності дитинства. Схиляючись перед синтоїзмом (стародавня релігія), вони проповідують культ вшанування пращурів, які начебто знайшли своє продовження в дітях, тобто, знову таки, дорослих дітей. Саме їх образами і освячується смисл специфічних проявів дитинства.

Українці дитинство отожднюють зі щастям. Діти у них порівнюються з рожевими квітами, ясними зірочками у темну пору, зі світлом і сонцем. Народ послідовно відстоює думку, що без дітей немає життя і саме в них вкладає надії і сподівання не тільки однієї родини, але й всієї країни, держави [6].

При такому погляді на дитинство і стані розвитку його проблем панівною буде “педагогіка невтручання”, яка, до речі, сьогодні, як вважає В.Кудрявцев, є виявленням хорошого тону і вірності гуманістичній і демократичній орієнтації в педагогіці [3]. В ситуації “невтручання” навчання і виховання лише пристосовується до наявних природних можливостей дитини і соціально узаконених норм поведінки. А це призводить до блокування конструктивних потенцій і дитини, і педагога, і системи освіти в цілому.

Сучасні психологи і педагоги виступають за таку співпрацю дитини з дорослими, при якій вона активно долала б рамки як “даного”, так і “заданого”, що можливо тільки в епоху розвинутого дитинства, яке вимагає і розвиваючого навчання та виховання. Цей орієнтир людського розвитку заданий не якимись соціально-державними інститутами, що є виразниками тієї чи іншої ідеології, а самим ходом культурно-історичного процесу [3;4;5].

Отже, основним завданням сучасних науковців і практиків є конкретизація поняття “дитинство” й організація такої освіти, яка могла б зробити свій внесок в процес формування розвинутого дитинства, в процес “виращування” нової культури людського дитинства ХХІ століття, становлення взаємин світу дорослих і світу дитини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кон И.С. Социология личности. – М.: Политиздат, 1967. – 328 с.
2. Кон И.С. Проблемы детства в современной американской этнопсихологии // Сов. Этнография. – 1997. – № 5 – С. 32-40.
3. Кудрявцев В.Т. Смысл человеческого детства и психическое развитие ребенка. – М.: РАО, 1997. – 156 с.
4. Побірченко Н.С. Дитинство як предмет етнопедagogічних досліджень // Шлях освіти. – 2002. – № 2. – С. 45-51.
5. Поніманська Т.І. Дитинство як категорія гуманістичної педагогіки // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Зб. наук. праць. Випуск 19 – Рівне: РДГУ, 2002. – С. 7-10.
6. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка. – К.: ІЗМН, 1996. – 240 с.
7. Эльконин Д.Б. Психология игры. 2-е изд. – М.: Владос, 1999. – 360 с.
8. Этнография детства у народов Восточной и Юго-Восточной Азии. – М.: Наука, 1983. – 232с.

Одержано редакцією 17.06.2003.

УДК: 372.217+372.210

Н.В.МАЛІНОВСЬКА

ПРОБЛЕМИ СЕНСОРНОГО РОЗВИТКУ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ С.Ф. РУСОВОЇ

Питання розвитку сенсорики у дітей дошкільного віку посідають помітне місце у педагогічній спадщині С.Ф.Русової. Розроблюючи власну концепцію дошкільного виховання, С.Ф.Русова творчо використовувала досвід світової педагогіки і психології, в тому числі й здобутки видатного італійського педагога, своєї сучасниці Марії Монтесорі.

У поданій науковій статті запропоновано аналіз поглядів С.Ф.Русової на розвиток та виховання сенсорики у дітей, що засвідчує їх актуальність для сучасної теорії і практики дошкільного виховання. Дослідження здійснено на матеріалі головних праць вченої та архівних документів.

Інтенсивний розвиток мови, швидке збагачення словника в дітей, за С.Русовою, відбувається в процесі безпосереднього сприйняття ними навколишньої дійсності під час спілкування, взаємодії з дорослими та дітьми, з соціальним та природним середовищем. Не випадково, що провідним засобом розвитку мовлення у

ЗМІСТ

1.	Сосницька Н.Л. Нова методологія та нова організація науки: співвідношення історії та сучасності	3
2.	Малафійк І.В. Система знань як результат суб'єкт-об'єктної взаємодії	6
3.	Поніманська Т.І. Розвивальне середовище як засіб гуманізації педагогічного процесу	12
4.	Свердлова Т.Г. Гуманістичні тенденції в системі освіти Японії: історія та сучасний стан	15
5.	Горопаха Н.М. Книга як засіб освіти у дошкільній дидактиці	21
6.	Янцур Л.А., Онишук І.А. Проблема інтересу до мистецької діяльності та його особливості у старших дошкільників	24
7.	Самсонюк Н.Ф. Проблема дитинства в курсі психолого-педагогічних дисциплін	27
8.	Маліновська Н.В. Проблеми сенсорного розвитку і виховання дітей у педагогічній спадщині С.Ф. Русової	29
9.	Трусова О.Л. Ігри-драматизації як засіб формування техніки спілкування старших дошкільників	32
10.	Козлюк О.А. Формування гуманістичної спрямованості спілкування дітей старшого дошкільного віку	34
11.	Глінчук Ю.О. Особливості спілкування дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку в умовах кардіоревматологічного санаторію	37
12.	Меналюк Г.Ф. Особливості спілкування вихователя і дітей в процесі формування елементарних математичних уявлень	39
13.	Гуцан Л.А. Виховання в учнів молодшого шкільного віку позитивного ставлення до традицій і звичаїв українського народу	41
14.	Гоголь Н.В. Система роботи над текстом художнього твору у процесі формування у молодших школярів естетичної оцінки сприйнятого	45
15.	Середюк Л.А. Соціально – психологічний тренінг, як засіб створення нових виховуючих ситуацій у самовираженні старшокласників	49
16.	Бех М.І. Формування у старшокласників образу я-професіонал у системі „Загальноосвітній навчальний заклад-внз”53	
17.	Перенчук Т.Й. Підходи до формування співочих навичок у юних вокалістів	56
18.	Капустіна О.В. Підготовка школярів до професійного самовизначення за методикою С. Фукуями	59
19.	Мельник О.В. Форми та методи профконсультаційної роботи з старшокласниками у професійному навчальному закладі I та II ступеня акредитації	63
20.	Войтович І.С., Галатюк Ю.М. Розвиток креативних здібностей учнів у процесі навчання фізики	65
21.	Пальчевський С.С. “Міні-ермітаж” на уроках географії і його місце в сугестопедичній навчальній системі (досвід, технологія проведення)	69
22.	Мегем О.М. Внесок вітчизняних методистів у розвиток шкільної біологічної освіти в Україні (1948 – 1964 рр. XX ст.)	72
23.	Сергєєв О.В. , Тишук В.І. , Шаповалова Л.А. Конкурентоспроможність учителя: сутність і можливості формування у процесі професійної підготовки і діяльності	76
24.	Дичківська І.М. Проблема технологізації педагогічної освіти в історичній ретроспективі	80
25.	Яковенко Л.П. Ансамблеве музикування як важлива складова професійної підготовки майбутнього вчителя музики	83
26.	Димченко С.С. Формування творчого мислення як засіб розвитку самостійної роботи диригента	87
27.	Белешко Д.Т. Особливості професійної діяльності і підготовки вчителя математики	91
28.	Лавор О.Ф. Дидактичні аспекти педагогічної культури вчителя у творчій спадщині В.О. Сухомлинського	97
29.	Терлецький М., Ярмак Т. Фортепіано і його роль у процесі розвитку диригента духового оркестру	100
30.	Вакульчук М.В., Шолудько Н.Г. В.О. Сухомлинський про мистецтво слова педагога	105
31.	Савчук Л.М. Комп'ютерні ігрові технології у навчанні студентів вищих педагогічних навчальних закладів	108
32.	Федорова Н.В. Ділова гра як засіб гуманістичної взаємодії педагогів та студентів	110
33.	Филипчук М.С. Історико-соціальні фактори становлення і розвитку методики музичного навчання від античності до середньовіччя	113
34.	Будз М.М. Використання навичок антиципації у музично-професійному навчанні	115
35.	Горкуненко П.П. Організація навчально-дослідної роботи студентів педагогічного коледжу	117
36.	Янцур М.С. Підготовка майбутніх учителів і практичних психологів до розробки професіографічних матеріалів	121
37.	Мірошина Г.Г. Формування управлінських умінь керівників дошкільних закладів	128
38.	Джеджула О.М. Розв'язування графічних задач як засіб навчання моделюванню	130
39.	Мельник А.І. Характеристика факторів, які впливають на формування властивостей та якостей лляних тканин в процесі вивчення дисципліни “Товарознавство непродовольчих товарів”	133
40.	Дупак Н.В. Проблеми стандартизації у професійній освіті на сучасному етапі соціально-економічного розвитку	136
	Відомості про авторів.....	140